

lio, pjuvyje piltuvėlio formos.

Pagal laidoseną ir rastąsias įkapes tyrinėtoji Palūšės I grupės pilkapiai datuoti VIII-IX a.

Pranas Kulikauskas

#### KERNAVĖS PILKAPIAI

Apie 2 km į ŠV nuo Kernavės miške yra išlikusi mažai žinoma pilkapių grupė. XIX a. Kernavės apylinkėse pilkapių buvo daug, tačiau jų grupės tada liko tiksliau nelokalizotos. Iki mūsų dienų išliko tik buvusių pilkapynų dalis. Apie Kernavės miške esančius pilkapius sužinota 1981 m., tyrinėjant Mindaugo sosto piliakalnį.

Pilkapiai yra Lielupėlio dešiniajame krante, kalvotoje vietoje, į V nuo kelio Kernavė-Vileikiškiai. Dalis jų supilti kalvos viršūnėje, kiti - lygumoje. Išliko 23 pilkapiai, kurie sudaro gana kompaktišką grupę. Kai kurių pilkapių pagrindai beveik sueina, o tarp kitų yra kelių ar net keliolikos metrų atstumas. Vienas, labiau nuo kitų nutolęs pilkapis yra grupės Š dalyje.

Pilkapiai apaugę pušimis, uogienojais ar krūmeliais. Jų sampilų skersmuo - nuo 6-7 iki 10-12 m, aukštis - 0,5-1,5 m. Atskirų pilkapių papėdėje žymūs grioviai. Kai kurie pilkapiai kasinėti lobių ieškotojų - viduryje matyti iškastos duobės.

1981 m. MAII ir VVU ištyrė 2 pilkapius. Abu jie arti vienas kito.

Pilkapis Nr. 1 nedidelis, suplokštėjęs. Jo skersmuo 6-7 m, aukštis 0,6 m, supiltas iš gelsvo smėlio, po sampilu, buvusiam žemės paviršiuje, pastebėtas tamsesnės žemės sluoksnelis su labai smulkiais degėsiiais. Pilkapio sampilą supės 50-60 cm pločio ir 20 cm gylis griovys.

Sampilo ŠV pakraštyje, 27-29 cm gylyje nuo paviršiaus, rastas kapas. Nedidelis kiekis sudegintų kauliukų papilta apie 10 cm skersmens plotelyje. Virš jų padėti nedeginti nedideli trinariai žąslai su apskritomis grandimis galuose. Vidurinis žąslų narelis trumpas, "S" raidės formos.

Pilkapis Nr. 2 yra 2 m į Š nuo pirmojo. Šis pilkapis žymiai didesnis - skersmuo 10 m, aukštis 1 m. Pilkapis supiltas iš gelsvo smėlio. Jo V papėdėje aptikta degusių dėmė. Visą pilkapį supo tamsesnės žemės juosta. Pilkapio ŠR ketvirtyje 64 cm gylyje buvo rastas ugnies nelieistas geležinis pjautuvas. Jis gulėjo ašmenimis į viršų, įkote į ŠV. Neaptikta prie jo nei degusių, nei sudegusių kauliukų. Galimas dalykas, kad pjautuvas yra tik kapo simbolis. Simboliniai pilkapiai yra žinomi ir kituose rytų Lietuvos pilkapynuose.

Pjautuvas smarkiai paveiktas korozijos, yra 22 cm ilgio, ilga (12,5 cm) siaura įkote ir 2 cm pločio geležte, kuri prie pat viršūnės nežymiai susiaurinta. Pjautuvo lanko aukštis 7,5 cm. Prie įkotės išlikusios medinio koto žymės.

Iš to, kas pasakyta, matyti, kad ištirtieji Kernavės pilkapiai neturtingi nei kapais, nei įkapėmis. Laidoti juose sudeginti mirusieji, įkapės nedegintos. Tuo jie skiriasi nuo kitų rytų Lietuvos pilkapių.

Nustatyti tikslią Kernavės pilkapių chronologiją sunku. Žąslai ir pjautuvas sunkiai datuojami. Žąslai, kurių vidurinis narelis trumpas, būdingi daugeliui rytų Lietuvos pilkapių. Panašių rasta Dieveniškų, Stakų ir kt. pilkapiuose. Tačiau nėra jokios abejonės, kad jie priklauso vėlyvajam geležies amžiui. Tai liudija ir pilkapių papėdėje pastebėti grioviai. Pjautuvas galėtų priklausyti pačiam vėlyvojo geležies amžiaus pradžiai.